

Asia: VN/7059/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta (pysyvä oleskelulupa)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suomen yliopistojen rehtorineuvosto UNIFI ry kiittää mahdollisuudesta lausua ja lausuu asiasta yliopistojen näkökulmasta yleisellä tasolla. Yliopistoilla on ollut mahdollisuus toimittaa myös omat lausuntonsa.

Unifi pitää hyvänä sitä, että viime vuosina on ollut tavoitteena poistaa tutkijoiden maahantulon esteitä ja tehdä toimenpiteitä, jotka tukevat tutkijoiden ja huippuosaajien houkuttelua Suomeen. Useassa yhteydessä on laajasti todettu, että meidän tulee vahvistaa osaamis- ja koulutusperäistä maahanmuuttoa sekä heikentyvän huoltosuhteen että osaajapulan vuoksi. Yliopistot ovat keskeisimpiä tekijöitä osaavan ja korkeakoulutetun väestön houkuttelussa ja sitouttamisessa Suomeen.

Useat esitetyt muutokset voivat vaikuttaa merkittävästi yliopistojen ja korkeakoulujen toimintaan, erityisesti ulkomaalaisten opiskelijoiden ja henkilöstön houkuttelemiseen ja heidän integroitumiseensa suomalaiseen yhteiskuntaan. Muutoksella voi myös olla vaikutusta Suomen kuvaan kansainvälisten osaajien keskuudessa. Unifi pitää tärkeänä, että esitys antaa yliopistossa työskenteleville ja opiskeleville mahdollisuuden pysyvän oleskeluluvan saamiseen. Pysyvä oleskelulupa Suomeen on tärkeä pitovoimatekijä ulkomailta rekrytoituille osaajille.

Esitetyt muutokset aiheuttavat lisätyötä ja resurssitarvetta yliopistoissa niin kielten opettamisen ja oppimisen tuen kannalta kuin opintohallinnollisiin muutoksiin. On varmistettava, että tämä resurssin tarve huomioidaan yliopistojen rahoituksessa. Kasvavasta YKI-testauksen tarpeesta ei myöskään saa muodostua pullonkaulaa lupakäsittelyyn.

Esityksessä tiukennettaisiin pysyvän oleskelun edellytyksiä. Kuitenkin ehdotetut poikkeukset ovat yliopistojen henkilökunnan ja opiskelijoiden osalta hyvä asia. Unifi näkee haitallisena esityksen tavoitteet kiristää ja vaikeuttaa pysyvien oleskelulupien myöntämistä muille kuin Suomessa korkeakoulututkinnon suorittaneiden ryhmälle. Muutos haittaa tavoitetta työperäisen maahanmuuton kasvattamiseksi ja kansainvälisen osaamisen kasvattamisen kannalta. Esitys voi myös vaikeuttaa kansainvälisten huippuosaajien rekrytoimista esimerkiksi tutkijoiksi suomalaisiin yliopistoihin.

Unifi pitää erityisen hyvänä mahdollisuutta saada pysyvä oleskelulupa nopeutetusti ylemmän korkeakoulututkinnon ja suomen kielen opintojen perusteella. Pysyvän oleskeluluvan saaminen helpottaa opiskelijoiden työllistymistä valmistumisen jälkeen. Olisi kuitenkin johdonmukaista, että alempia korkeakoulututkintoja käsiteltäisiin esityksessä yhdenmukaisesti. Yliopistoissa on tunnustettu, että kansainvälisten opiskelijoiden on haastavaa mahduttaa tutkintoonsa riittävästi suomen tai ruotsin kielen opintoja. Unifi pitää A2-tason kielitaidon todistamista suoritetuilla 15 opintopisteen kieliopinnoilla hyvänä ratkaisuna. Tämä kannustaa opiskelijoita tekemään kieliopintoja ja 15 opintopistettä on realistisesti suoritettavissa kahden vuoden maisteriopintojen aikana.

Unifi pitää huonona esitystä, jossa yli 3 kk kestoinen turvautuminen työttömyystukeen, toimeentulotukeen tai muu poissaolo töistä katkaisee työhistorian laskennan. Liikkuvuus on tutkijoille urakehityksen kannalta tärkeää, luo verkostoja ja tuo osaamista Suomeen. Rajaus on kohtuuttoman tiukka. Tutkimustyön rahoituksen luonteesta johtuen työsuhteiden määräaikaisuus yliopistoissa on tutkijoille erittäin tyypillistä. Esityksen mukaan määräaikaisuuksien väliin jäävät jaksot vaikuttaisivat haitallisesti työhistorian kertymiseen. Myös apurahalla suoritettavat tutkimusjaksot tulisi huomioida tasavertaisesti suhteessa työsuhteessa työskentelyyn. Apurahalla tehtävän tutkimustyön ulkomailla ei tulisi myöskään katkaista asuinajan tai työhistorian laskentaa, jos tutkijalla on apurahatutkijan sopimus suomalaisen yliopiston kanssa.

Unifi totetaa myös, että vaikka suuri osa yliopistojen tutkimus- ja opetushenkilökunnasta pääsee neljän vuoden oleskeluvaatimuksen piiriin vuositulojen perusteella, osa hyvin merkittävää osaamista omaavista työntekijöistä ei yllä edellä mainittuun vuositulorajaan. Unifi esittää, että vuosituloraja lasketaan esimerkiksi Helsingin yliopiston lausunnossaan esittämään 35 000 euroon. Myös tutkijoiden apurahat tulisi ottaa mukaan 40 000 euron vuositulorajaan. Niille asetettu euromääräinen raja tulisi kuitenkin olla alhaisempi, koska apurahoista ei makseta veroja kuin 26 355,6 euroa ylittävästä osuudesta.

Kokonaisuuden tulisi olla myös tutkijoiden ja muiden osaajien perheenjäsenten kannalta houkutteleva. Erityisesti korkean tason osaajat muuttavat maahan pidemmäksikin aikaa, ja siksi on tarkasteltava tulijoiden osalta myös heidän perheensä maahantulon ja jäämisen edellytyksiä.

Unifi toteaa lopuksi, että Suomen tulee jatkossa olla houkutteleva maa osaajien keskuudessa, eikä osaajien maahantulon esteitä tule tarpeettomasti lisätä. Maamme etu on huippuosajien ja myös heidänperheensä sitouttamisensa pidempiaikaisesti Suomeen.

Ajalin Elina

Suomen yliopistojen rehtorineuvosto UNIFI ry - Jani Kykkänen